

**БЕЗПЕРЕРВНА МЕДИЧНА ОСВІТА ЛІКАРІВ /
CONTINUOUS MEDICAL EDUCATION OF DOCTORS**

УДК: 614.25:351.77

DOI: 10.24061/2413-4260.VIII.4.30.2018.2

*М.М. Кісельова*Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького
(м. Львів, Україна)**АКТУАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ПІДТРИМКИ
РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ УКРАЇНИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Резюме: В умовах стрімкого розвитку сучасної медицини пошук і впровадження новітніх інформаційних технологій, нових підходів до вивчення діагностично-лікувального процесу захворювань мають неабияке значення. З'являються нові вимоги до програми підготовки лікарів-інтернів з використанням у процесі підготовки сучасних технологій, що широко доступні і використовуються у підготовці лікарів за кордоном, особливо в країнах високого рівня економічного розвитку. Нині не можна говорити про забезпечення належного рівня кваліфікації лікарів без використання сучасних дистанційних інформаційних технологій, створення і підтримання можливостей доступу до тренінгових центрів з широким набором симуляторів, віртуальних засобів, які дозволять до найтонших деталей заглиблюватись у будь-яку клінічну ситуацію і успішно її вирішувати. Симуляційні курси, набутий досвід в умовах безпосереднього контакту з пацієнтами у профільних, провідних державних і закордонних клініках, дистанційне підвищення рівня знань мають бути обов'язковими етапами підготовки медичних кадрів. Зазначені у статті способи покращення ефективності сучасної післядипломної освіти із застосуванням сучасних інноваційних технологій допоможуть суттєво покращити результативність засвоєння як теоретичної, так і практичної частини підготовки по кожній лікарській спеціальності. Урахування вимог до кваліфікації європейських лікарів у навчальному процесі післядипломної підготовки українських медичних працівників сприятиме лікарям навчатися і працювати в єдиному професійному європейському просторі.

Ключові слова: інновації; освітня інновація; інноваційні методи навчання у післядипломній освіті.

Вступ

Однією з головних ознак сучасної медицини є її розвиток на основі інновацій. Цей процес повною мірою реалізовується й в післядипломній медичній освіті, оскільки саме ця сфера визначає поступальний, кінцевий рух здобувача до отримання державою висококваліфікованого сучасного лікаря [5,6,10].

Управління якістю післядипломної освіти передбачає формулювання чітких цілей, методів та критеріїв їх досягнення на всіх етапах підготовки спеціалістів [1,2]. Адже, недостатня здатність застосовувати набуті знання на практиці часто лежить в основі лікарських помилок та неефективних лікувальних заходів [1]. Крім того, постійне зростання обсягів медичної інформації і відносне обмеження часу її аналізу диктує необхідність оптимізації навичок синтетичного мислення, які нерідко повинні використовуватись «на підсвідомому рівні», автоматично [2].

Мета статті – навести переваги і необхідність якнайшвидшого впровадження в українську медичну післядипломну освіту окремих інновацій, уточнити сутність та важливість інноваційних методів навчання майбутніх лікарів.

Виклад основного матеріалу. Поняття «інновація» хоча й використовується у науковій літературі понад сто років, але актуалізувалося в кінці ХХ та на початку ХХІ ст. Великий тлумачний словник сучасної української мови пояснює слово «інновація» як «нововведення» [3]. Вікіпедія трактує термін «інновація» як нововведення в галузі техніки, технології, організації праці або управління, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду, кінцевий результат інноваційної діяльності [4], тобто інновація – це втілення наукового відкриття, технічного винаходу в

новій технології або новому виді виробу. Глосарій Європейського фонду освіти пояснює, що інновації – це вперше впроваджена новизна, однак більшість інновацій пов'язана з перенесенням існуючих підходів у нові умови через їх адаптацію або внесення поступових змін до існуючих систем [3].

Інновація в післядипломній медичній освіті – цілеспрямований процес змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог [7], а сама освіта перетворюється на ефективний важіль економіки знань, на інноваційне середовище, у якому студенти отримують навички і вміння самостійно оволодівати знаннями протягом життя та застосовувати це знання в практичній діяльності [6].

Інноваційні методи, що будуть сприяти оптимальному розумінню теоретичних положень і складових актуальних тем для практикуючих лікарів та максимально можливого якісного оводінню практичних навичок і вмінь у своїй лікарській спеціальності – невід'ємна частина нової системи безперервного професійного розвитку медичних працівників [11].

Обов'язковою складовою підтримання якісного рівня державної лікарської післядипломної підготовки в Україні слід вважати забезпечення доступності нашим лікарям усіх форм навчання, що застосовують наші іноземні колеги [10].

Післядипломна освіта лікарів в Україні має забезпечуватись визнанням підвищення професійного рівня лікарів не тільки на заходах, що організовуються кафедрами післядипломної освіти, але й на спеціалізованих прекурсорах, стажуванні закордоном, онлайн курсах, конференціях, симпозіумах і конгресах вітчизняного та міжнародного рівня, організаторами

яких є профільні громадські асоціації [8].

Надвичайно важливим підходом у забезпеченні якісної післядипломної підготовки лікарів слід вважати створення належних, аналогічних до закордонних, умов підготовки викладацького складу післядипломних кафедр. Тоді висловлювання про те, що більшість лікарів, які йдуть на державні курси можуть більше розповісти викладачам цих курсів, ніж почути від них (Руслан Червак – генеральний директор мережі медичних центрів Medicover), які базуються на сучасному оснащенні приватних медичних центрів, не матимуть жодного сенсу [8].

Зокрема, викладач післядипломної освіти має володіти в повному обсязі всіма практичними навичками по своїй спеціальності, бути не тільки майстром теоретичної підготовки, а й професіоналом високого класу. Який знає, вміє і може знайти успішний або оптимальний вихід з будь-якої складної клінічної ситуації. Адже, авторитет такого викладача, бажання вчитись у нього, підвищувати свою професійну майстерність не викликає жодних сумнівів [5,9,11].

Нині неможливо підтримувати належний кваліфікаційний рівень без сучасних технологій, що широко доступні і використовуються у підготовці лікарів за кордоном, особливо в країнах високого рівня економічного розвитку й зрідка доступні у нас. Мається на увазі тренінгові центри із широким набором симуляторів, віртуальних засобів, які до найтонших деталей дозволять заглиблюватись у будь-яку клінічну ситуацію і успішно її вирішувати. Симуляційні курси, набутий досвід в умовах безпосереднього контакту з пацієнтами у профільних, провідних державних і закордонних клініках, дистанційне підвищення рівня знань мають бути обов'язковими етапами підготовки медичних кадрів [10,11].

28 березня 2018 р. Постановою кабінету Міністрів України №302 Уряд затвердив Положення про систему безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я та післядипломної освіти в інтернатурі.

Для безперервного навчання лікарів створено різноманітні онлайн-ресурси. Наприклад, багато сучасної інформації з неонатології розміщується на сторінці асоціації неонатологів України, платформи Акседемін. До професійного навчання лікарів залу-

чена школа професійного розвитку “Medicalschool”. Найкращі юристи, медичні працівники спеціалісти в галузі охорони здоров'я готують лекції, висвітлюють у майстер класах актуальні питання, що виникають у процесі щоденної роботи лікарів. Готують конференції та семінари на яких можна отримати відповіді на поставлені запитання [9].

Важливим аспектом мотивовано професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я має бути гідна до відповідальності і вимог заробітна плата, що буде дозволяти медичним працівникам підтримувати рівень життя і можливостей, аналогічний до європейських колег медиків. Щоб наші лікарі без особливих зусиль могли брати участь у професійно орієнтованих форумах, стажувались у тих країнах і клініках де проблема, якою вони цікавляться була представлена у своєму вирішенні на високому професійному рівні. Адже, зрозуміло, що від рівня знань та якості виконання медичним працівником своєї роботи безпосередньо залежать здоров'я і життя пацієнта. Іншим важливим мотиваційним фактором професійного розвитку лікаря мають бути бонуси на тлі конкурентних відносин [8,9].

Висновки

1. Головний вектор розвитку сучасної медичної післядипломної освіти України визначається загальним спрямуванням на процес входження вітчизняної медицини до європейського та світового освітнього простору.

2. На підставі аналізу наукових досліджень та методичної літератури щодо впровадження інноваційних методів навчання у вищих медичних навчальних закладах показано, що підготовка і підтримка талановитих лікарів із застосуванням сучасних медичних інноваційних технологій дозволить лікарям самостійно заробляти на достойне життя і ефективний розвиток й удосконалювати свою професійну майстерність і бути справжньою інвестицією держави у здоров'я громадян й її майбутнє.

3. Урахування вимог до кваліфікації європейських лікарів у навчальному процесі післядипломної підготовки українських медичних працівників сприятиме лікарям навчатися і працювати в єдиному професійному європейському просторі.

Література

- Андрущенко В. Європейський педагогічний досвід та національний досвід: гармонізація пріоритетів. Вища освіта України. 2014;3:5–11.
- Вашук ФГ. Перехід до інноваційних технологій у вищій освіті – вимога часу. В: Вашук ФГ, редактор. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: монографія. Ужгород: ЗакДУ; 2011, с. 290–305.
- Бусел ВТ, редактор. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000. Київ: Перун; 2009. 1736 с.
- Інновація [Інтернет]. Вікіпедія; 2004 [оновлено 2018 Бер 15; цитовано 2018 Лис 23]. Доступно: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
- Дубягін О. Б. Інноваційні технології та методи навчання як фактор удосконалення навчального процесу [Електронний ресурс] / О. Б. Дубягін. – Режим доступу : http://www.geci.cn.ua/uk/home/item/download/446_a657598348b2a6e8c60b5c4f62_a104f0.html 9.
- Саух ПЮ, редактор. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія. Житомир; 2011. 444 с.
- Козак ЛВ. Дослідження інноваційних моделей навчання у вищій школі. Освітологічний дискурс [Інтернет]. 2014 [цитовано 2018 Лис 22]; 1:95-107. Доступно: http://elibrary.kubg.edu.ua/4280/1/Kozak_LV_Doslidjennya_innov_mod_2014.pdf
- Народження нової освітньої моделі для розвитку лікарів. Дайджест матеріалів спеціалізованих професійних медичних видань [Інтернет]. 2018 [цитовано 2018 Лис 27]; 2. Доступно: https://accemedin.com/img/content/materials/images/digest_2.pdf
- Барміна Г. Стан та перспективи медичної освіти в Україні. Еженедельник Аптека [Інтернет]. 2017 [цитовано 2018 Лис 27]; 6. Доступно: <https://www.apteka.ua/article/401518>
- Симуляційне навчання як концепція і метод. Дайджест матеріалів спеціалізованих професійних медичних видань [Інтернет]. 2018 [цитовано 2018 Лис 27]; 2:14-7. Доступно: https://accemedin.com/img/content/materials/images/digest_2.pdf
- Черешнюк ГС, Черешнюк ЛВ, Ахмедова АА. Деякі питання підготовки лікарів-інтернів в сучасних умовах реформування системи охорони здоров'я. В: Мороз ВМ, редактор. Тези доповідей навч.-метод. конф. Підготовка медичних кадрів у сучасних умовах реформи системи охорони здоров'я України; 2017 Лют 15; Вінниця. Вінниця; 2017, с. 3-6.

АКТУАЛЬНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ И ПОДДЕРЖКИ РАЗВИТИЯ ВРАЧЕЙ УКРАИНЫ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

М.Н. Киселёва

Львовский национальный медицинский
университет имени Данила Галицкого
(г. Львов, Украина)

Резюме. В условиях стремительного развития современной медицины поиск и внедрение новейших информационных технологий, новых подходов к изучению диагностического и лечебного процесса заболеваний имеют особенное значение. Появляются новые требования к программе подготовки врачей-интернов, с использованием в процессе подготовки современных технологий, которые широкодоступны и используются в подготовке врачей за рубежом, особенно в странах высокого уровня экономического развития.

Сейчас нельзя говорить об обеспечении надлежащего уровня квалификации врачей без использования современных дистанционных информационных технологий, создания и поддержания возможностей доступа к тренинговым центрам с широким набором симуляторов, виртуальных средств, которые позволят до тончайших деталей углубляться в любую клиническую ситуацию и успешно ее решать. Симуляционные курсы, приобретенный опыт в условиях непосредственного контакта с пациентами в профильных, ведущих государственных и зарубежных клиниках, дистанционное повышение уровня знаний должны быть обязательными этапами подготовки медицинских кадров. Указанные в статье способы повышения эффективности последипломного образования с применением современных инновационных технологий помогут существенно улучшить результативность усвоения как теоретической, так и практической части подготовки по каждой врачебной специальности. Учет требований к квалификации европейских врачей в учебном процессе последипломной подготовки украинских медицинских работников будет способствовать врачам, учиться и работать в едином профессиональном европейском пространстве.

Ключевые слова: инновация; образовательная инновация; инновационные методы обучения в последипломном образовании.

Контактна інформація:

Кисельова Марія Миколаївна - д.мед.н., професор, професор кафедри педіатрії і неонатології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (м. Львів, Україна).
Контактна адреса: вул. Дорога Кривчицька, 68/1, м. Львів, 79014, Україна.
Контактний телефон: +380971037777
e-mail: drmaria@online.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7668-411X>
Researcher ID: Q-6735-2016

© М.М. Кисельова, 2018

Контактная информация:

Киселёва Мария Николаевна - д.м.н., профессор, профессор кафедры педиатрии и неонатологии Львовского национального медицинского университета имени Даниила Галицкого (г. Львов, Украина).
Контактный адрес: ул. Дорога Кривчицкая, 68/1, г. Львов, 79014, Украина.
Контактный телефон: +380971037777
e-mail: drmaria@online.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7668-411X>
Researcher ID: Q-6735-2016

© М. Kiselova, 2018

ACTUALITY OF GOVERNMENTAL SUPPORT AND SUPPORT OF DEVELOPMENT OF DOCTORS OF UKRAINE IN MODERN CONDITIONS

Maria Kiselova

Danylo Halytsky Lviv National Medical
University
(Lviv, Ukraine)

Summary. In the conditions of the rapid development of modern medicine, the search and introduction of the latest information technologies, new approaches to the study of the diagnostic and treatment process of diseases are of great importance. There are new requirements for the internship training program, which is used in the process of developing modern technologies that are widely available and used in the training of doctors abroad, especially in high-level countries of economic development. At present, we can't talk about providing a proper level of qualification of doctors without the use of modern remote information technologies, creation and maintenance of access to training centers with a wide range of simulators, virtual means that will allow deeper details to go deeper into any clinical situation and solve it successfully. Simulation courses, experience gained in direct contact with patients in specialized, leading state and foreign clinics, and distance learning should be mandatory stages of training of medical personnel. Mentioned in the article ways of improving the efficiency of modern postgraduate education with the use of modern innovative technologies will significantly improve the effectiveness of assimilation as a theoretical and practical part of preparation for each medical specialty. Taking into account the requirements for the qualification of European doctors in the educational process of post-graduate training of Ukrainian medical workers will help doctors to study and work in a single professional European space.

Key words: Innovation; Educational Innovation; Innovative Methods of Teaching in Postgraduate Education.

Contact Information:

Kiselova Mariya - MD, Ph.D., Professor, Professor of the Department of Pediatrics and Neonatology, Lviv National Medical University named after Danylo Halytsky (Lviv, Ukraine).
Contact address: Krivytska str., 68/1, Lviv, 79014, Ukraine.
Contact phone: +380971037777
e-mail: drmaria@online.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7668-411X>
Researcher ID: Q-6735-2016

Надійшло до редакції 14.09.2018
Підписано до друку 15.11.2018